

ATATÜRK'ÜN KAZANDIRDIĞI DEĞERLER VE ATATÜRKÇÜLÜKTEN BEKLENTİLERİMİZ

Emrah CEYHAN*

Atatürk'ün kazandırdığı değerler konusu araştırılırken, devlet; toplum ve kişi yaşamına yansıyan bütün alanlarda, hayret verici bir yaygınlık ve büyüklükle karşılaşılmaktadır.

Atatürk'ün Türk tarihi içiresindeki yeri ve Atatürkçülüğün Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve Türk milletinin düşünce ve davranışları üzerindeki etkisi, her geçen gün daha belirgin olarak ortaya çıkmakta, bu katkının ve etkinin büyüklüğü çok zaman olayın içerisinde yaşayanların değerlendirmelerini aşmaktadır. Geçen zaman, Atatürk'ün dünya politik akışı üzerindeki yeri ve değerini de daha belirginleştirmekte, büyüklüğü önce hissedilmeye sonra anlaşılmaya başlanmaktadır.

Atatürk'ün kazandırdığı değerler Atatürk İlke ve İnkılâplarından ibaret değildir. Atatürk inkılâpları, Atatürk'ün kazandırdığı değerlerin vazgeçilmez bir bölümü; Atatürk ilkeleri ise kazanılan değerlerin ve aynı zamanda Atatürkçülükten beklentilerimizin vazgeçilmez yol göstericileridir.

ATATÜRK'ÜN KAZANDIRDIĞI DEĞERLER

(İlk büyük değer, bağımsız milli devlet)

Yıkılması ve dağılması önlenemeyen imparatorluktan sonra milli devletin kurulması içinde ilk aşama, hudutları belirlenen coğrafyaya ulaşılması, bu coğrafya üzerinde bağımsızlığın ve milli şuurun (ulusal bilinç) doğmasının sağlanmasıydı. Kurulan milli devlet ve onun bağımsızlığı Atatürk'ün kazandırdığı temel değerlerdir.

* Fatih Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü

Bağımsızlık, diğer atılımların ortamını hazırlayan vazgeçilmezliği olan bir amaç, güvenli hudutlarla birlikte ulaştırılması gereken ilk hedefti. İstiklâl Harbi adını bu amaçtan, bağımsızlıktan almıştır.

Milli devletin coğrafyasına ulaşılması ve bu coğrafya üzerinde bağımsızlığın gerçekleştirilebilmesi için, on yıl devam eden harplerden çıkmış bir millet, tekrar dört yıla yakın çeşitli cephelerde sayısı belirsiz devletle savaşmak veya en azından bir kısmı ile çarpışırken diğer bir bölümü ile her alanda kıyasıya bir mücadele içerisinde bulunmak zorunda kalmıştır. Bu devletler, Atatürk'ün deyimi ile "örneği görülmemiş bir galibiyetin temsilcileriydi". Birinci Dünya Harbi'nde muharebe meydanlarında yenilmediği halde, harbi ve harple birlikte yurdunu kaybetme tehdidi altında olan, umudunu yitirmiş bir toplum ve dağılmış bir ordu ile, sınırları ve hasımlarının sayısı belirsiz bir ülkede, iç ve dış birçok hedefini gerçekleştirmek için hareket edilmiştir. Milli devlet, millet gerçeğine ve milli birliğe dayanır. Atatürk'ün kurduğu milli devlette de, milli devletin vazgeçilmez gerçeği olan milli şuur (ulusal bilinç) yaratılmış, etkili kılmış ve tam bağımsızlığa ulaştırılmıştır.

Türk İstiklâl Harbi'nde, en güç durumlarda dahi bağımsızlıktan ödün verilmemiştir. Atatürk tam bağımsızlığı bir "vazife" olarak belirtir ve "siyasî, malî, iktisadî, adlî, askerî, kültürel ve benzeri hususların" bütününde tam bağımsızlığı ve tam serbestliği öngörür. İstiklâl Harbi sonucunda bütün unsurları ile bağımsızlığa ulaşılmış, kendi irademiz ve kendi ölçülerimiz içeresinde çağdaşlaşmanın ortamı yaratılmıştı.

İstiklâl Harbi'nin askeri harekât bölümünü İzmir'de noktlayan Atatürk "asıl işimiz şimdi başlıyor" demiştir. Bu çok önemli bir tespittir. Bu tespit değerlendirilmeden, bu tespit dikkate alınmadan Atatürkçülüğe girilemez.

Çağın ve çağdaşlaşmanın ilk gereği olan bağımsız milli devletin kurulmasından sonra, diğer çağdaşlaşma atılımları için ortam hazırlanmış oluyordu. Çağdaşlaşmak için gerekli olan ve gerçekleştirilen atılımlar Atatürk'ün kazandırdığı diğer değerlerdir.

İkinci Büyük Değer, Milletın Egemenliği

Coğrafiyası belirlenmiş bağımsız devlet, vatandaşı için özgür bir ortam sağlamadan çağdaşlaşma yolunu açamazdı. Özgürlüğe ancak milli egemenliğin gerçekleştirilmesiyle ulaşabileceğini, milli egemenliğin temel ürününün özgürlük olduğunu belirleyen Atatürk, hareketin başlangıcında - 22 Mayıs 1919 tarihli raporda- Amasya Tamimi'nde, Erzurum Kongresi'nde milli egemenlik amacını ortaya koymaya başlamıştır.

O tarihte mevcut iç siyasî yapıya en çağdaş seçenek (alternatif) milli egemenlikti. Atatürk'ün iç politik durumdaki ilk işi, iktidar seçeneğini açıklaması ve bu seçeneğin gerçekleştirilerek güçlendirilmesi oluşturuyordu. Atatürk, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni kurarak ve her kararını onun düşünce ortamında geliştirerek, mevcut siyasi iktidara, padişaha ve onun hakim olduğu çevreye milli egemenlik seçeneği ile karşı koyabilmiştir. Şüphesiz demokrasiyi savunan; fakat buna rağmen sarayın, totaliter sistemin yanında yer alan batılıların, milli egemenliği seçen Anadolu karşısındaki durumları, savundukları değerlerle, batı ölçüleri ile çelişiyor, kendileri ile ters düşmüş oluyorlardı. Atatürk'ün milli egemenlik alternatifini seçmesi bugün normal görünebilir. Olayı kendi tarihi atmosferi içerisinde düşünmek gerekir. Krallar, padişahlar, Komünizm, Nasizm, Faşizm gibi kişi, aile, zümre veya sınıf hareketlerinin hakim olduğu bir dünya ortamında milli egemenlik ilke olarak seçilmiştir. Seçimi değerli kılan bir diğer husus; cazip görünen, moda olan, seçimi kolay olan, kişinin gururunu okşayan totaliter seçenekler arasında bu kolaylıkları taşımayan milli egemenliğin seçilmiş olması ve harp şartlarında, inkılâp şartlarında uygulanmak zorunda kalınacağıının bilinmesidir.

Atatürk, iktidarın kaynağını iktidarın dayandığı tabanı değiştirmiştir. İktidarı bir aileden almış ve bütün millete devretmiştir. Bu özelliği ile diğer siyasî ihtilal niteliğindeki iktidar değişikliği olaylarından daha farklı, daha büyüktür. Fransız İhtilali egemenliğin millette devrini amaçlamışsa da, sınıf hareketi özelliğinden kurtulup egemenliğin millete devri amacına birçok darboğazdan geçtikten sonra ulaşabilmiştir. Rus İhtilali iktidarı bir oli-

garşiye, bir partili kadrosuna devretmiştir. Atatürkçülük ise iktidarı genişleten, iktidar tabanını milletin bütününe yaygınlaştıran bir harekettir.

Üçüncü Büyük Değer, Laik Zihniyet

Bağımsız milli devlet, özgürlük ve milli egemenlikten sonra, özgürlüğün gereğine uygun bir zihniyet değişikliğinin sağlanması şüphesiz vazgeçilmez bir adımdır. Akılcılığa dayanan açık düşünce ortamı gerçekleştirilmeden çağın, ve gelecek çağların gerekleri yerine getirilmeyecektir. Bu da her şeyden önce ve her alanda laik bir anlayış ve laik bir uygulama ile mümkün olabilecektir.

Batının Rönesansı'nı nasıl Reformu'ndan ayırmak mümkün değilse, Türk çağdaşlaşmasında da yenileşmeyi, lâik toplum yaratılmasından ayrı düşünemeyiz. Atatürk'ün kazandırdığı ve Atatürkçülükle sahip olduğumuz değerlerin en önemlilerinden birisi, çağın ve gelecek çağların ihtiyaçlarına uygun ortamın yaratılabilmesi için gerekli olan laik özellikli zihniyet yapısının gerçekleştirilmesiydi.

Dördüncü Büyük Değer, Atatürkçülük

Atatürk'ün milletimize kazandırdığı değerlerin en önemlilerinden bir diğeri, bağımsız milli devleti, milli egemenliği, laik zihniyeti ve bunlarla birlikte diğer inkılâplarını ilkeleri yönünde bütünleştiren, güvence altına alan, kendi potasında sistemleştiren Atatürkçülük'tür.

Kazanılan değerlere; sağlam ilkelerle ulaşılabilmiş ilkeler yönünde ve onlara dayanarak inkılâplar gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik ve İnkılâpçılık birer ilke olarak diğer bütün inkılâp ve çağdaşlaşma uygulamalarını yönlendiren düşünce bütünüdür.

ATATÜRKÇÜLÜKTEN BEKLENTİLERİMİZ

Artık beklentilerimiz Atatürk'ün kendisinden değil, ilkeleri,

inkılâpları ve kazandırdığı değerlerle bir bütün oluşturan Atatürkçülük'tendir.

Atatürk, gerçeklere dayanan, evrensel ağırlıklı, geleceğe yönelik, birbiri ile uyumlu amaçlar, uygulamalar ve ilkeler bütünüdür. Bu içeriği ile yeniliğe açık, dinamik özelliği ve bütünlüğü olan, birbirini tamamlayan, birbiri ile uyumlu düşünce sistemidir. Bağımsız millî devleti, millî egemenliği, kişi özgürlüğünü ve her çağda çağdaş olmayı amaçlar, akla ve bilime dayanır.

Atatürkçülükten Birinci Beklentimiz, Atatürk'ün Kazandırdığı Değerlerin Korunup Geliştirilmesi

Atatürk'ün kazandırdığı değerlerin korunması, geliştirilmesi en iyi şekilde Atatürkçü bir ortamda gerçekleştirilebilir. Bağımsız milli devletimiz, özgürlüğün kaynağını oluşturan millet egemenliğimiz ve lâik yapımız Atatürkçülükten bize kalan miraslardır. Bu sebeple Atatürkçülükten en önemli beklentimiz Atatürk'ün kazandırdığı temel değerlerin korunması ve geliştirilmesidir. Atatürk'ün kazandırdığı değerlerin de en güçlü koruyucusu Atatürkçülüktür. Başka bir anlatımla, Atatürkçülük Atatürk'ün kazandırdıklarını koruma, korunma ve geliştirme yol ve yöntemini de içermektedir.

Milletçe içerisinde bulunduğumuz şartlar karşısında, Atatürk'ün kazandırdığı değerlerin ne ölçüde güvence altında olduğu, bu büyük değerlerimizin hangi tehditlerle karşı karşıya bulunduğu diğer bir soruyu oluşturuyor, Kazanılan değerlerin korunması için önce bunlara yönelik tehdidin önlenmesi gerekir.